

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCES (PAMATRĀDĪTĀJU) SAGATAVOŠANAS PRINCIPI

Maksājumu bilance ir statistikas pārskats par ekonomiskajiem darījumiem starp vienas valsts rezidentiem un pārējo pasauli (nerezidentiem) noteiktā periodā (mēnesī, ceturksnī, gadā).

Latvijas maksājumu bilance veidota atbilstoši Starptautiskā Valūtas fonda "Maksājumu bilances rokasgrāmatas" 5. izdevuma un Eiropas Centrālās bankas prasībām.

Maksājumu bilance ietver tekošo kontu, kapitāla un finanšu kontu un statistisko novirzi. Tekošais konts rāda noteiktā periodā veikto preču un pakalpojumu eksportu un importu, ienākumus un izdevumus (darba samaksu, dividendes, procentus) un kārtējos pārvedumus, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Kapitāla un finanšu konts atspoguļo veiktos kapitāla pārvedumus, kas paredzēti ieguldījumiem, kā arī ārējo ieguldījumu un parādu pārmaiņas noteiktā periodā un rezerves aktīvu pieaugumu vai samazinājumu.

Latvijas Banka sagatavo un publicē maksājumu bilanci, sākot ar informāciju par 2000. gadu, kad no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes pārņēma atbildību par ceturkšņa un gada maksājumu bilances sagatavošanu un publicēšanu. Sākot

ar 2001. gadu, Latvijas Banka publicē arī mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus).

Mēneša maksājumu bilances (pamatrādītāju) sagatavošanas mērķis ir operatīvi sniegt informāciju par ekonomiskajiem darījumiem ar ārvalstīm, nodrošinot makroekonomisko procesu savlaicīgu analīzi.

Lai rastu iespēju sagatavot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), Latvijas Banka apstiprinājusi "Informācijas par nebanku ārējiem maksājumiem sagatavošanas noteikumus", saskaņā ar kuriem Latvijas bankas četras reizes mēnesī Latvijas Bankai iesniedz pārskatus par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem, bet nebankas (rezidenti) reizi mēnesī Latvijas Bankai iesniedz paziņojumus par iekšzemes bankās ienākšajiem un ārvalstu bankās veiktajiem ārējiem maksājumiem, kuru apjoms, pārrēķināts latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās valūtas kursa darījuma dienā, pārsniedz 1 000 latu.

Sagatavojot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), papildus datiem par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem tiek izmantota Latvijas Bankas apkopotā informācija par kredītiestāžu ārējiem aktīviem un

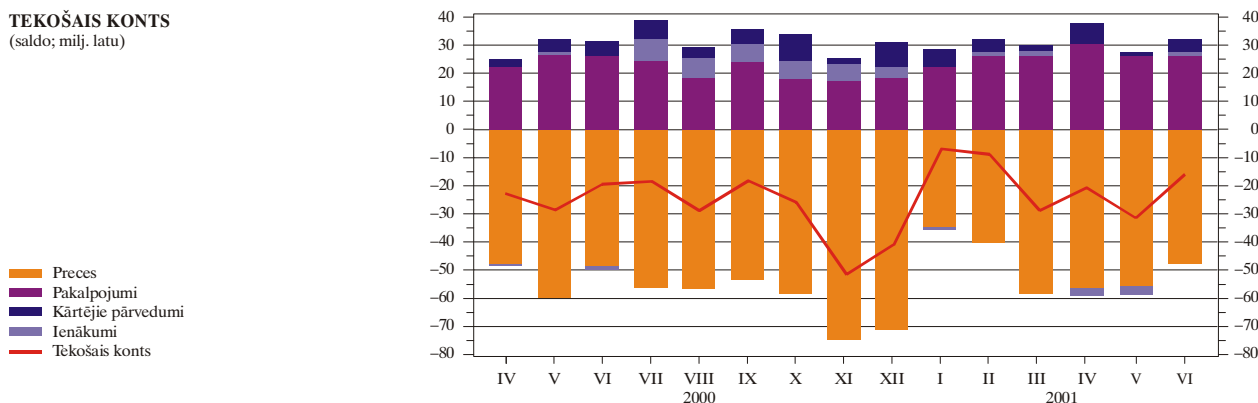
pasīviem, Latvijas Bankas dati par ārējām rezervēm, Valsts kases apkopotie dati par valdības ārējo parādu un ārvalstu finanšu palīdzību, kā arī informācija no uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar starpniecību darba līgumu slēgšanā starp fiziskajām personām (rezidentiem) un darba devēju (nerezidentu) darbam ārvalstīs, un citi avoti.

Mēneša maksājumu bilance (pamatrādītāji) tiek sagatavota 30 darbadienu laikā pēc pārskata mēneša beigām. Mēneša maksājumu bilances pamatrādītāji tiek precizēti, sagatavojot ceturkšņa maksājumu bilanci, kad pieejams plašāks informācijas avotu klāsts, t.sk. veidlapas Nr. 1-MB "Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskats" un veidlapas Nr. 3-MB "Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats" dati, kā arī Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie ārējās tirdzniecības statistikas un Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma dati.

Dažkārt sakarā ar datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifiku skaitļu noapaļošanas dēļ iespējamas nelielas atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo kopsummu.

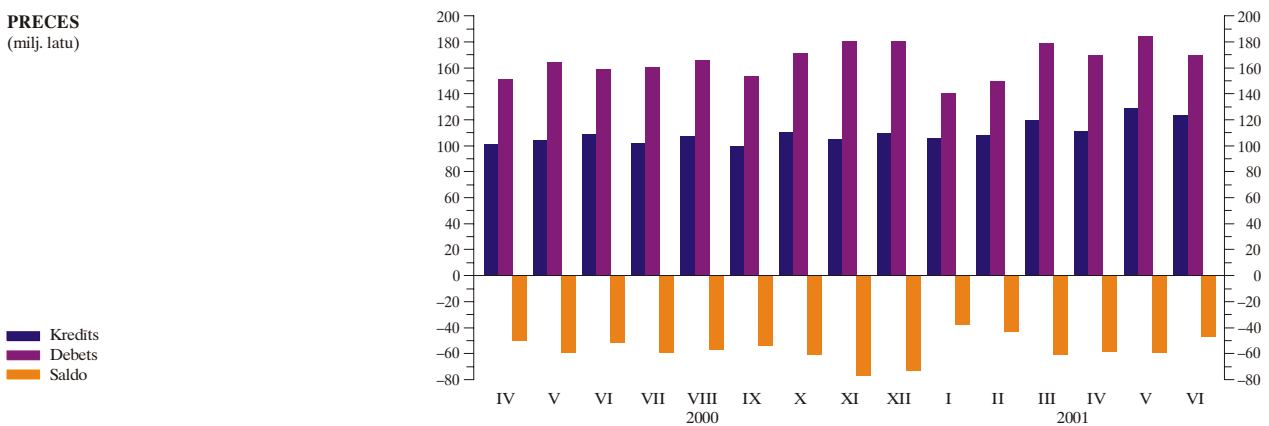
Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo jūnijā bija 16.0 milj. latu. Tas samazinājās gan salīdzinājumā ar maiju (par 15.3 milj. latu), gan salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (par 3.9 milj. latu). Tekošā konta negatīvā saldo sarukumu noteica preču un ienākumu saldo uzlabošanās.

TEKOŠAIS KONTS
(saldo; milj. latu)

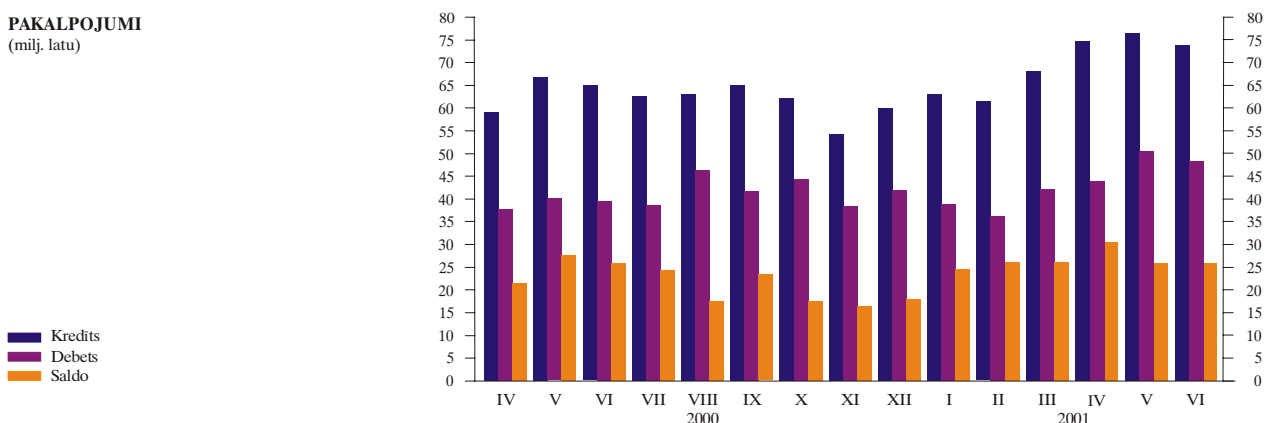
Preču negatīvais saldo bija 47.7 milj. latu. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu preču eksporta pieaugums (11.0%) apsteidza preču importa kāpumu (6.6%), tāpēc preču importa pārsvars pār preču eksportu saruka līdz 39.1%.

PRECES
(milj. latu)

Pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi būtiski nemainījās (25.3 milj. latu) un sedza 53.0% no preču negatīvā saldo. Nerezidentiem sniegto un no tiem saņemto pakalpojumu apjoms samazinājās attiecīgi par 4.3% un 5.7%, bet salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga attiecīgi par 12.7% un 22.0%. Pārvaldājumu pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi nemainījās. Palielinājās jūras transporta un dzelzceļa transporta pakalpojumu pozitīvais saldo, bet saruka cauruļvadu transporta un autotransporta pakalpojumu pozitīvais saldo. Braucienu pakalpojumu negatīvais saldo samazinājās (par 2.7 milj. latu), galvenokārt sezonālu faktoru ietekmē pieaugot sniegto pakalpojumu apjomam (par 39.3%). Sarūkot sniegto citu pakalpojumu ieņēmumiem, citu pakalpojumu saldo nedaudz pasliktinājās.

PAKALPOJUMI
(milj. latu)

Ienākumu saldo salīdzinājumā ar maiju uzlabojās par 4.9 milj. latu un kļuva pozitīvs, jo samazinājās nerezidentu no tiešajām investīcijām Latvijā saņemtie ienākumi un palielinājās rezidentu portfeļieguldījumu ienākumi ārvalstīs (par 14.4%). Ienākumu pozitīvais saldo sedza 5.2% no preču negatīvā saldo.

Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo pieauga par 2.5 milj. latu un sedza 8.4% no preču negatīvā saldo. Palielinājumu noteica privātā sektora saņemto kārtējo pārvedumu apjoma pieaugums.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo bija 25.9 milj. latu.

Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 5.4 milj. latu. Nerezidentu ieguldījumi Latvijā ieplūda galvenokārt reinvestētās peļņas veidā. Tā kā Latvijas uzņēmumu atmaksāto aizdevumu apjoms pārsniedza no tiešajiem investoriem saņemto aizdevumu apjomu, samazinājās ārvalstu tiešās investīcijas cita kapitāla veidā. Ārvalstu tiešo investīciju ieplūde Latvijā bija 2.1 milj. latu.

Portfeļieguldījumu saldo bija negatīvs (101.0 milj. latu). Latvijas bankas palielināja ārvalstu vērtspapīru portfeli par 94.0 milj. latu, galvenokārt kāpinot ieguldījumus naudas tirgus instrumentos. Nerezidenti par 8.5 milj. latu samazināja ieguldījumus Latvijas valsts obligācijās.

Citu ieguldījumu saldo bija pozitīvs (132.4 milj. latu), jo pieauga nerezidentu citi ieguldījumi Latvijā. Pārmaiņas skāra galvenokārt banku sektoru. Latvijas bankas no nerezidentiem piesaistīja 143.4 milj. latu (galvenokārt noguldījumu un īstermiņa aizņēmumu veidā). Latvijas banku citi ieguldījumi ārvalstīs, palielinoties īstermiņa aizdevumiem, pieauga par 21.0 milj. latu. Daļu no piesaistītajiem īstermiņa līdzekļiem Latvijas bankas ieguldīja nerezidentu vērtspapīros, tādējādi saglabājot atbilstošu aktīvu un pasīvu termiņstruktūru un valūtu struktūru. Ilgtermiņa un īstermiņa aizņēmumu veidā uzņēmumu sektors nerezidentiem piesaistīja 15.8 milj. latu.

Jūnijā Latvijā ieplūda vairāk ārvalstu valūtas, nekā bija nepieciešams tekošā konta deficīta segšanai, un galvenokārt valūtas mijmaiņas darījumu rezultātā rezerves aktīvi palielinājās par 13.2 milj. latu.

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCE (PAMATRĀDĪTĀJI)

(saldo; milj. latu)

	Tekošais konts					Kapitāla konts	Finanšu konts						Novirze
	Preces	Pakalpojumi	Ienākumi	Kārtējie pārvedumi	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi	Atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi	Rezerves aktīvi			
2000													
IV	-24.2	-48.5	21.4	-0.2	3.1	2.1	15.4	13.1	29.4	0	-21.7	-5.5	6.6
V	-27.8	-60.0	27.3	0.7	4.2	1.3	-1.6	10.3	-30.3	0.1	-9.3	27.5	28.1
VI	-19.9	-49.3	25.7	-1.1	4.8	3.0	42.7	28.6	-2.9	-0.4	27.7	-10.2	-25.8
VII	-18.8	-56.8	24.3	6.8	6.9	1.2	19.7	22.2	-4.2	0.5	38.7	-37.5	-2.1
VIII	-29.2	-57.2	17.6	6.9	3.4	2.2	17.3	14.5	-57.7	-0.2	47.5	13.2	9.7
IX	-19.2	-53.7	23.3	6.1	5.1	1.3	23.4	9.7	33.3	0	-41.7	22.0	-5.5
X	-25.9	-59.1	17.7	5.7	9.8	1.0	44.5	25.3	-14.6	0	71.0	-37.2	-19.7
XI	-51.8	-75.9	16.4	5.7	2.0	0.2	24.6	21.1	-11.3	1.3	6.0	7.5	27.0
XII	-40.7	-71.9	18.1	3.5	9.6	1.6	62.9	39.1	-82.2	0	82.6	23.4	-23.8
2001													
I	-7.4	-34.5	24.4	-0.4	3.1	1.4	18.8	8.0	8.7	0	-20.3	22.4	-12.9
II	-8.5	-40.4	25.7	2.4	3.8	1.3	-10.8	4.8	-56.2	0	63.6	-23.0	18.0
III	-28.5	-58.1	25.8	2.5	1.2	2.1	32.3	1.2	25.1	0	12.8	-6.9	-5.9
IV	-20.7	-56.4	30.4	-2.3	7.6	1.7	11.7	35.9	-33.4	0	17.7	-8.5	7.3
V	-31.3	-56.1	25.7	-2.4	1.5	3.0	11.1	20.9	7.6	0	-25.7	8.2	17.3
VI	-16.0	-47.7	25.3	2.5	4.0	2.3	23.6	5.4	-101.0	0	132.4	-13.2	-9.9

TEKOŠAIS KONTS UN KAPITĀLA KONTS

(milj. latu)

	Tekošais konts										Kapitāla konts	
			Preces		Pakalpojumi		Ienākumi		Kārtējie pārvedumi			
	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets
2000												
IV	178.5	202.7	102.2	150.7	59.2	37.8	10.5	10.7	6.5	3.4	2.2	0.1
V	191.4	219.2	103.9	163.9	67.3	39.9	11.1	10.4	9.2	5.0	1.4	0.1
VI	194.8	214.7	110.1	159.4	65.2	39.5	10.7	11.8	8.8	4.0	3.1	0.1
VII	189.0	207.8	102.7	159.5	63.0	38.7	11.0	4.2	12.2	5.3	1.5	0.3
VIII	193.5	222.8	108.2	165.5	63.7	46.1	11.7	4.7	9.9	6.5	2.2	0
IX	188.8	208.0	100.3	153.9	65.3	42.0	11.3	5.2	12.0	6.8	1.5	0.2
X	201.5	227.5	111.4	170.5	62.3	44.7	13.7	8.0	14.1	4.3	2.2	1.1
XI	180.7	232.5	104.0	179.9	54.8	38.4	13.6	7.9	8.3	6.3	2.1	1.9
XII	200.9	241.6	109.3	181.2	60.4	42.3	14.2	10.8	16.9	7.3	2.7	1.1
2001												
I	192.9	200.3	106.5	140.9	63.2	38.8	14.5	15.0	8.7	5.6	2.6	1.2
II	195.4	203.8	109.6	150.0	61.9	36.2	14.3	11.9	9.5	5.7	2.0	0.8
III	213.2	241.7	120.7	178.8	67.9	42.1	15.5	12.9	9.1	7.8	2.3	0.2
IV	216.6	237.3	112.7	169.1	74.8	44.4	15.1	17.4	13.9	6.3	1.9	0.3
V	228.2	259.5	129.6	185.7	76.8	51.1	14.2	16.6	7.6	6.1	3.9	1.0
VI	220.0	236.0	122.2	170.0	73.5	48.2	14.3	11.9	10.0	6.0	2.4	0.2

FINANŠU KONTS. TIEŠĀS INVESTĪCIJAS, PORTEĻĒGULDĪJUMI UN ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

(saldo; milj. latu)

	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi										Atvasinātie finanšu instrumenti	
	Ārvalstīs	Latvijā	Aktīvi	Pasīvi	Līdzdalības vērtspapīri		Parāda vērtspapīri						Aktīvi	Pasīvi
					Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi			Pasīvi				
								Obligācijas un parād-zīmes	Naudas tirgus instrumenti		Obligācijas un parād-zīmes	Naudas tirgus instrumenti		
2000														
IV	0.2	13.0	18.5	10.9	1.1	0.1	17.4	16.9	0.4	10.8	10.8	0	0	0
V	-1.2	11.5	-22.0	-8.3	-3.1	4.9	-18.9	-23.9	5.1	-13.2	-13.1	0	0.1	0
VI	-1.3	29.9	1.1	-3.9	0.9	-0.7	0.2	-9.3	9.5	-3.3	-1.0	-2.3	-0.4	0
VII	-0.8	23.0	-6.9	2.7	-2.3	1.4	-4.6	-6.2	1.6	1.3	1.8	-0.5	0.6	-0.1
VIII	-0.9	15.4	-57.0	-0.7	-9.7	-1.0	-47.2	-31.5	-15.7	0.3	0.2	0.1	-0.2	0
IX	-2.2	11.9	25.2	8.2	7.1	-3.6	18.1	4.3	13.8	11.7	12.3	-0.6	0	0
X	0.3	24.9	-16.1	1.5	-1.9	-0.4	-14.2	-6.3	-7.9	1.9	1.9	0	0	0
XI	1.4	19.7	-19.2	8.0	-4.5	0.3	-14.7	-13.1	-1.6	7.7	7.7	0	1.3	0
XII	0.8	38.3	-63.7	-18.5	-9.1	-9.6	-54.7	-54.9	0.3	-8.9	-8.9	0	0	0
2001														
I	-1.6	9.7	-10.6	19.3	-0.7	0	-9.9	-24.8	14.9	19.2	19.3	0	0	0
II	-1.8	6.6	-33.0	-23.1	1.6	0	-34.6	-37.6	3.0	-23.2	-23.2	0	0	0
III	-1.5	2.7	-1.7	26.8	8.9	-0.2	-10.5	12.8	-23.4	27.0	27.0	0	0	0
IV	-0.8	36.7	-44.7	11.3	-10.7	0	-34.0	0.5	-34.5	11.4	11.4	0	0	0
V	-0.5	21.4	1.0	6.6	5.1	0	-4.1	-18.0	13.9	6.6	6.6	0	0	0
VI	3.3	2.1	-95.2	-5.8	-22.1	2.6	-73.1	-13.6	-59.4	-8.4	-8.5	0.1	0	0

FINANŠU KONTS. CITI IEGULDĪJUMI

(saldo; milj. latu)

	Citi ieguldījumi									
	Aktīvi		Monetārās iestādes		Valdība		Bankas		Citi sektori	
			Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi
2000										
IV	-45.7	24.1	-0.1	0	0.3	-0.1	-47.5	18.4	1.5	5.8
V	-67.9	58.7	0	0.1	0	0.3	-67.9	50.9	0	7.4
VI	24.8	3.0	0.1	-1.2	0.1	-0.8	23.7	-12.7	0.9	17.6
VII	67.4	-28.7	0.1	-1.9	-0.3	0.3	67.8	-29.0	-0.2	1.9
VIII	-0.8	48.2	0	0	-0.4	1.1	-2.7	45.3	2.3	1.9
IX	-103.2	61.5	0.1	-0.1	0.1	-7.6	-105.4	67.3	1.9	1.9
X	103.6	-32.6	0	0	0.2	1.8	105.7	-31.2	-2.3	-3.1
XI	-72.8	78.8	-0.1	-0.1	0.4	0.7	-72.5	81.3	-0.6	-3.1
XII	-63.6	146.2	-0.1	-0.9	0	0	-63.0	150.3	-0.6	-3.1
2001										
I	-86.0	65.7	0.1	-1.4	0.2	0.4	-78.6	65.1	-7.7	1.5
II	148.6	-85.1	0	-0.6	0.1	-0.4	164.8	-85.6	-16.4	1.5
III	62.3	-49.5	-0.1	0.3	-1.6	-0.1	62.4	-51.2	1.6	1.5
IV	5.6	12.2	0.8	3.9	0.7	-0.4	0	9.1	4.1	-0.5
V	-39.4	13.7	0	-3.1	-0.9	0.1	-42.6	19.1	4.1	-2.5
VI	-24.6	157.0	-0.1	-1.5	-0.2	-0.6	-21.0	143.4	-3.4	15.8

 Latvijas maksājumu bilances pamatrādītāji visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).